

Державний Гімн України

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ ВИКОНАВЧОГО ОРГАНУ КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ)
Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих міста Києва
Відділ електронних ресурсів та довідково-бібліографічного обслуговування

«Гімн України – пісня Соборності, пісня єднання»

Бібліографічний список

«Гімн України – пісня Соборності, пісня єднання» : бібліогр. спис. / упоряд. Т. Гніда ; бібліогр.-ред. С. Денисова ; літ. ред. О. Трубайчук ; Департамент культури виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) ; Публ. б-ка ім. Лесі Українки для дорослих. – Київ, 2026. – 14 с. – (Державні символи України)

Бібліографічний список «Гімн України – пісня Соборності, пісня єднання» містить добірку офіційних документів, книжкових та періодичних видань, присвячених історії створення і становлення Державного Гімну України. У виданні подано матеріали про авторів гімну – Павла Чубинського та Михайла Вербицького, історичні обставини написання пісні «Ще не вмерла України і слава, і воля», її поширення та утвердження як одного з головних державних символів України.

До списку включено публікації, що висвітлюють значення гімну в історії українського державотворення, його роль у формуванні національної свідомості та єдності українського народу. Видання адресоване бібліотекарям, учителям, студентам, учням та всім, хто цікавиться історією державних символів України.

Всі фото для списку взяті з відкритих джерел мережі інтернет.

Відділ електронних ресурсів та довідково-бібліографічного обслуговування,
вул. Кониського, 83-85.

Упорядник: Т. Гніда

Бібліограф-редактор: С. Денисова

Літературний редактор: О. Трубайчук

Телефони для довідок +38 (044) 486-01-46,

+38 (068) 139-31-41

e-mail 4bibliograf4@gmail.com

*«У цьому простому наспіві
немов дме вітер, немов гілки
дерев співають».*

Валентин Сильвестров

Державний Гімн – це урочистий музичний твір, один із головних суспільно-політичних та культурних державних символів України поряд із Державним Прапором і Державним Гербом. Державний гімн має відповідним чином впливати на свідомість людей, заряджати бойовим настроєм та підіймати дух. Також він ідентифікує державу на міжнародних зібраннях, форумах, спортивних змаганнях.

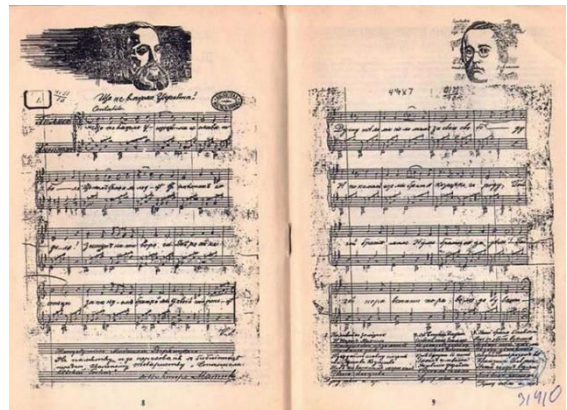
Державним гімном України є перший куплет та приспів пісні «Ще не вмерла України і слава, і воля» на слова Павла Чубинського і музику Михайла Вербицького. Офіційна музична редакція ухвалена Верховною Радою 15 січня 1992 року, текст гімну затверджено Законом

України «Про Державний Гімн України» 6 березня 2003 року.

Точний день появи вірша «Ще не вмерла Україна» невідомий, але це було восени 1862 року, коли на одній з вечірок у відомого етнографа та поета Павла Чубинського, сербські студенти Київського університету заспівали патріотичну пісню, яка вразила молодого автора, і згодом, усамітнівшись в іншій кімнаті, він вийшов звідти з готовим текстом пісні «Ще не вмерла Україна», яку тут же проспівали на сербський мотив.

Вірш так швидко поширювався серед українських громад Наддніпрянщини, що це не залишилося без уваги російської влади. 20 жовтня того ж року за наказом голови жандармів князя Долгорукого Павла Чубинського вислали на проживання в Архангельську губернію під наглядом поліції. Причина – авторство «возмутительных песен и прокламаций» та через «вредное влияние на умы простолюдинов».

Вперше надрукований вірш «Ще не вмерла Україна» був у 1863 році в 4-му номері львівського літературно-політичного часопису «Мета». Отримавши поширення на Західній Україні, вірш не пройшов повз увагу релігійних діячів того часу. Один із них, отець Михайло (Вербицький), знаний композитор свого часу, захоплений віршем Павла Чубинського написав музику до нього.

Вірш з нотами опублікували в 1865 році, тоді ж його вперше виконали як музичний твір. Це сталося 10 березня на концерті в Перемишлі, як завершальний номер концерту, присвяченого четвертій річниці з дня смерті Тараса Шевченка.

Символічно, що автори гімну знаменували собою єдність українських земель: Павло Чубинський народився у Наддніпрянській Україні, де вірш отримав перше поширення. Михайло Вербицький з Галичини перетворив його на пісню, яку за національний гімн визнавали Леся Українка, Іван Франко та українські громади в різних частинах світу.

«Ще не вмерла Україна» використовувалася як гімн державних утворень на території України, зокрема в УНР (1917 р.) та ЗУНР (1918 р.). Як офіційний гімн пісня була затверджена в Карпатській Україні, що існувала в 1938–1939 роках.

Слова Українського Гімну надихали у важких боях за незалежність із російськими загарбниками Героїв Крут, Січових стрільців, воїнів УПА.

Після окупації УНР більшовицькою Росією та після утворення СРСР радянські ідеологи вирішили створити окремий гімн для кожної країни в його складі, вірш «Ще не вмерла Україна» відкинутий як варіант, щоб не викликати патріотичні, самостійницькі настрої серед українців. Потрібен був текст, у якому б стверджувалося, що Україна – держава, що входить до складу СРСР, що вона там «Між рівними рівна, між вільними вільна» та обов'язково повинна бути висвітлена комуністична партія, яка веде Україну до комунізму. Це завдання виконав Павло Тичина. Його варіант «Живи, Україно, прекрасна і сильна» став державним гімном Української РСР у період з 1949 до 1991 рр. Композитор Антон Лебединець створив музику для нього. Але цей гімн так ніколи й не знайшов популярності. Майже на всіх офіційних зборах лунав гімн СРСР, а не Української РСР.

На хвилі українського національного відродження, гімн «Ще не вмерла Україна» таки воскрес, подолав комуністично-російські заборони. У наші часи гімн «Ще не вмерла Україна» було вперше публічно заспівано 24 вересня 1989 р. на головній сцені фестивалю «Червона рута» в Чернівцях. Заспівали її Василь Жданкін, Віктор Морозов та Едуард Драч.

Також пісня прилюдно прозвучала в Борисполі над могилою Павла Чубинського наприкінці 1989 року.

«І покажем, що ми, браття козацького роду», – багатоголосо звучало на велелюдних рухівських мітингах, демонстраціях та інших зібраннях, де проголошувалася ідея незалежності України, зокрема в жовтні 1990 року – під час студентської «Революції на граніті» в центрі Києва.

Визначною подією стало виконання 9 квітня 1990 року у Львівській опері перед початком сесії Львівської обласної Ради народних депутатів XXI скликання. Перше аранжування для оркестру здійснив художній керівник та диригент Галицького симфонічного оркестру Ростислав Демчишин.

24 серпня 1991 року Україна здобула незалежність – був проголошений Акт незалежності. 5-го грудня «Ще не вмерла Україна» вперше прозвучала на засіданні Верховної Ради, присвяченому підсумкам Всеукраїнського референдуму та виборам першого президента України Леоніда Кравчука, у виконанні хору імені Верьовки.

У січні 1992 року [Указом Президії Верховної Ради](#) було затверджено «Ще не вмерла Україна» як державний гімн.

Втім, закон [«Про Державний гімн України»](#) депутати ухвалили лише у 2003 році. За пропозицією тодішнього президента Леоніда Кучми перший рядок пісні змінили на «Ще не вмерла України і слава, і воля». Згідно з законом, державним гімном України є національний гімн на музику Михайла Вербицького зі словами першого куплету та приспіву Павла Чубинського.

Гімн України набув найбільшої популярності під час Помаранчевої революції 2004-го, а особливо Революції Гідності 2013-2014 років. Національний Гімн об'єднував протестувальників у хвилини найжорстокіших протистоянь.

І нині Державний гімн і надалі об'єднує й надихає українців. Нерідко чуємо його тепер у дуже різному виконанні, починаючи від маленьких діток до бійців, які захищають Вітчизну від російських путінських агресорів.

Національний Гімн України

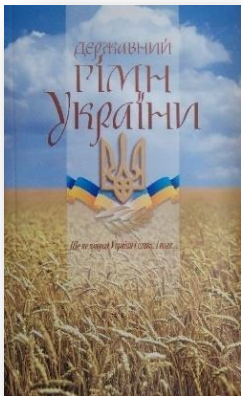
1. Волга, Л. Народний дім Павла Чубинського / Л. Волга // Урядовий кур'єр. – 2003. – 18 квіт. (№ 73). – С. 7.

Про створення Павлом Чубинським нашого Державного гімну. Твір і досі не втратив своєї актуальності.

2. Гімн України. Маловідомі факти. Цикл «Державні символи» [Електронний ресурс] / режисери кінопроекту: Ганна Яровенко, Сергій Сотниченко, Тарас Ткаченко ; автор сценарію Тарас Ткаченко ; Native Film // YouTube : сайт. – Режим доступу : <https://surl.li/lhwucp>. – Дата публікації : 01.08.2019. – Назва з екрана.

3. Державний Гімн звучить у законодавчому полі // Юридичний вісник України. – 2003. – 29 берез.-4 квіт. (№ 13). – С. 1.

Про прийняття Верховною Радою України Закону «Про Державний Гімн України».

4. Державний Гімн України : популярний історичний нарис / [упоряд.: М. П. Линник, В. М. Пономаренко ; авт. тексту М. П. Загайкевич]. – Київ : Музична Україна, 2006. – 55 с. : іл., нот.

Популярний історичний нарис про авторів, народження і редагування пісні «Ще не вмерла Україна» (муз. М. Вербицького, сл. П. Чубинського), що є національним гімном України.

Книжка містить унікальні фото, ноти, а також клавір твору, затверджений як Державний символ України в ред. М. Скорика і Є. Станковича.

5. Затверджено урядом // Урядовий кур'єр. – 2000. – 16 черв. (№ 109). – С. 4.

Про схвалення Кабінетом Міністрів законопроектів про Державний Гімн України, а також Великий Державний Герб України.

6. І слава, і воля... : до 140-ї річниці першого виконання національного гімну // Урядовий кур'єр. – 2005. – 1 берез. (№ 38). – С. 1.

7. Караванський, С. Чи вмере «Ще не вмерла Україна»? / С. Караванський // [Визвольний шлях. – 1992. – № 8.](#) – С. 975-977.

У статті викладені роздуми щодо доцільності зміни тексту Державного Гімну України.

8. Крижанівський, С. «Ще не вмерла України і слава, і воля...» / С. Крижанівський // Народна армія. – 2005. – 20 трав. (№ 91). – С. 6.

Історія написання гімну та його музична інтерпретація.

9. Лепша, І. «Ще не вмерла...» : до історії державного Гімну / І. Лепша // Українська культура. – 2005. – № 5-6. – С. 26-27.

10. Маляренко, В. Державний гімн як дзеркало нації / В. Маляренко // Право України. – 2013. – № 5. – С. 374-380.

Проаналізовано гімн України в цілому, роздуми над змістом окремих його фраз та слів, з'ясовано, які асоціації та емоції можуть виникати при його прослуховуванні.

11. Мандрика, М. Державні символи України / М. Мандрика // Наука і суспільство. – 2002. – № 5-6. – С. 20-25.

12. Мовчанюк, В. Шевченко – Чубинський – гімн / Володимир Мовчанюк // [Слово і час. – 1998. – № 8.](#) – С. 49-53.

Про взаємозв'язок пісень Чубинського та поезії Шевченка, а саме у гімні «Ще не вмерла Україна...».

13. Новак, І. Дотримання протокольних норм використання державної символіки в Україні / І. Новак // Людина і політика. – 2003. – № 3. – С. 115-118.

14. Олуйко, В. Ще не вмерла... мудрість парламентська / В. Олуйко // Голос України. – 2003. – 18 берез. (№ 52). – С. 11.

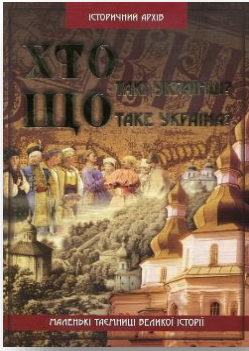
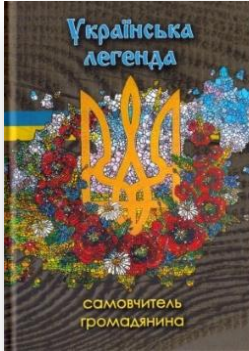
Про державний Гімн України.

15. Павло Чубинський. Національний гімн «Ще не вмерла України...» #2 [Електронний ресурс] / Pi-stacja UA // YouTube : сайт. – Режим доступу : <https://surl.li/dnocrm>. – Дата публікації : 25.03.2025. – Назва з екрана.

У відеоматеріалі: про ключові факти з історії походження Державного Гімну України «Ще не вмерла України...»; про основні відомості з біографії П. Чубинського та М. Вербицького; про гімн як жанр лірики; про ліричний твір «Ще не вмерла України...»; про значення образів-символів; про засоби образної мови у творі; про рефрен; про вид лірики; про мотиви та ідею вірша «Ще не вмерла України...».

16. Піскун, О. «У нас траплялися ідеологічні дискусії, але боротьби за власні інтереси не було» : [інтерв'ю] / Олександр Піскун ; підгот. Олена Горбунова // Голос України. – 2020. – 22 серп. (№ 151-152). – С. 5 : фото.

Народний депутат України першого скликання Олександр Піскун розповідає про те, як виборювалась незалежність нашої держави, про роботу народних депутатів першого скликання, які заклали фундамент розбудови незалежної України. Серед найбільших досягнень депутатів-державників – Акт про незалежність України, Декларація про Державний суверенітет, закон про економічну самостійність України, постанова про проходження громадянами військової служби на території України, затвердження державних символів: синьо-жовтий прапор, герб-тризуб та гімн.

17. Семененко, В. І. Хто такі українці? Що таке Україна? / В. Семененко. – [Харків] : Школа, [2010]. – 159 с. : іл.
 Читачам пропонується картина еволюції назви «Україна» як такої, її неоднозначне трактування, версії походження етносу, української мови. Розглядаються особливості виникнення символіки, сімейних та інших традицій. Лише найцікавіші факти та неупереджені коментарі до них. Без цензури, без ідеології, без перекручувань та недомовок.
18. Сергійчук, В. І. Національна символіка України : наук.-худож. книжка : для серед. та ст. шк. віку / В. І. Сергійчук ; худ. оформ. Л. В. Демчишина. – Київ : Веселка, 1992. – 110 с.
 В час відродження національної самосвідомості, гостро постає проблема української символіки. Правильну відповідь може дати лише ретельне вивчення історичних джерел, котрі збереглися дотепер. Читач відкриє для себе багато нового й цікавого, познайомиться з маловідомою інформацією про традиції використання нашим народом гербів, прапорів, гімнів протягом тисячоліть. І зауважить, що у священних символах України народ прагнув відобразити і ясні зорі, і тихі води, і край веселий, і мир хрещений, і славу, і волю...
19. Символ національної і державної величі : 20 років тому (1992) Президія Верховної Ради України затвердила Державний гімн України // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2012. – № 1. – С. 44-53.
20. Совінська, Н. Українська національна символіка в контексті історичної правди / Н. Совінська // Психологія і суспільство. – 2003. – № 2. – С. 4-11.
 Про символіку української держави – прапор, герб та гімн – як національні святині, на які ніхто не має права посягати.
21. Степанець, К. «Ще не вмерла Україна»: як вірш Павла Чубинського став символом української державності [Електронний ресурс] / Кирило Степанець // ТиКиїв : вебсайт. – Режим доступу : <https://surl.li/wlxqtx>. – Дата публікації : 26.01.2026. – Назва з екрана.
22. Українська легенда : самовчитель громадянина / [М. Б. Костинський]. – [Київ] : [Фенікс], [2015]. – 469 с. : фотоіл., портр.
 Перед вами книга про справжню історію України та відома мудрість, яка може стати дороговказом під час загальнонаціональної кризи.
23. Цюпа, Н. День народження Гімну / Н. Цюпа // Сільські вісті. – 2003. – 12 берез. – С. 1, 3.

24. Чередниченко, Д. Деякі штрихи до історії Українського національного гімну / Д. Чередниченко // Народна газета. – 2003. – 26 берез.-2 квіт. (№ 11). – С. 4.

25. Чубинський, П. Ще не вмерла Україна / П. Чубинський // [Історичний календар-2001. – 2001. – Вип. 7.](#) – С. 3.

На сторінках календаря опубліковано текст Державного Гімну України.

26. Шаповал, Ю. І. Держава : ілюстрована енциклопедія України / Юрій Шаповал. – [Київ] : Балтія-Друк, [2008?]. – 159 с. : іл.

Серія видань знайомить з історією, національними традиціями, природою, культурою та побутом українського народу. Змістовна інформація, унікальні фотодокументи і яскравий дизайн роблять серію універсальною і цікавою будь-якому читачеві.

27. Шах, С. Де і як народився гімн «Ще не вмерла Україна» / С. Шах // Альманах Українського Народного Союзу. – 1970. – С. 65-72.

28. [Шпак, В. Пісенний символ України](#) / Віктор Шпак // Урядовий кур'єр. – 2012. – 7 верес. (№ 161). – С. 7 : іл.

До 150-річчя Державного Гімну України на слова українського поета Павла Платоновича Чубинського «Ще не вмерла України і слава, і воля», написані у 1862 р.

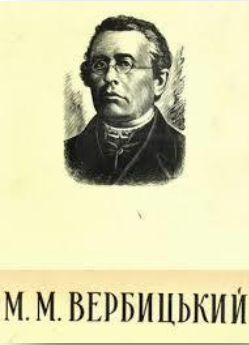
29. Ще не вмерли. Буде і у нас нарешті гімн з гербом // Україна молода. – 2001. – 16 січ. – С. 2.

30. Якимович, Б. Історична довідка про українську національну символіку – герб, прапор та гімн / Б. Якимович // Визвольний шлях. – 1990. – № 2. – С. 218-221.

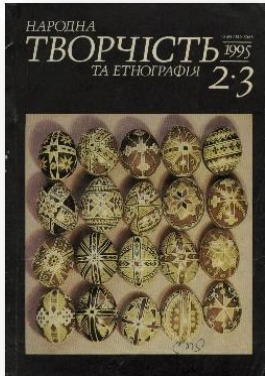
31. Ященко, Л. Гімн у нас один / Леопольд Ященко // Українська газета. – 2000. – 14 верес. – С. 1, 5.

Про гімн України «Ще не вмерли України і слава, і воля...».

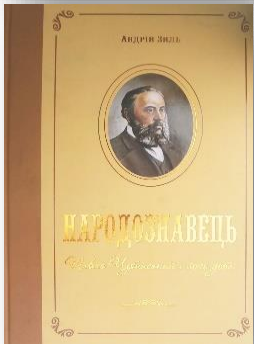
Автори Державного Гімну України

1. Береза, Р. Славнем уславивший Вкраїну (Михайло Вербицький) / Роман Береза // Береза Р. Мистецька слава України. У пошуку євшан-зілля. – Львів : Література та мистецтво, 2021. – С. 92-110 : іл.
Видання присвячене 30-й річниці Незалежності України. У книзі в формі есе-розповідей зображено життя і творчість окремих персоналій, які відіграли помітну роль у процесі становлення та розвитку української думки, культури та мистецтва. Автор змальовує багато маловідомих фактів з життя видатних українських митців, кожен з яких зробив свій яскравий внесок у розквіт української та світової культури.
2. Бохан, О. «Піонер галицької музики» : до 200-річчя від дня народження М. Вербицького (1815-1870) / О. Бохан // Дати і події, перше півріччя : календар знаменних дат. – 2015. – № 1 (5). – С. 71-75.
3. Вербицький Михайло Михайлович (1815-1870) : композитор, хоровий диригент, священник УГКЦ, громадський діяч // Видатні українці. Культура. Мистецтво. Освіта : [довід.]. – Київ : Велес, 2016. – С. 56-59 : портр.
До книги включено дані про життя і творчість діячів культури, мистецтва та освіти: філософів, педагогів, письменників, поетів, художників, артистів, співаків, композиторів, які зробили значний вклад у своїх царинах, а отже і популяризацію України в світі від найдавніших часів до наших днів.
4. Вертіль, О. В. Живі України і слава, і воля : сьогодні минає 140 років від дня смерті автора музики Національного гімну України Михайла Вербицького / О. Вертіль // Урядовий кур'єр. – 2010. – 7 груд. (№ 229). – С. 1, 10.
5. Гургула, І. До історії гімну побідоносної нації / Ігор Гургула // Літературна Україна. – 2015. – 20 серп. (№ 31). – С. 3 : фото.
Про авторів гімну незалежної України.
6. Загайкевич, М. П. М. М. Вербицький : нарис про життя і творчість / М. Загайкевич. – Київ : Держвидав. образ. мист. і муз. літ. УРСР, 1961. – 51 с. : портр., нот.
Книга присвячена композитору, видатному прогресивному діячу української культури першої половини XIX ст. – Михайлу Вербицькому. Він плідно працював у різних галузях мистецтва і створив ряд талановитих хорових, оркестрових, музично-драматичних композицій. Його

творчість мала особливо велике значення для культури західноукраїнських земель.

7. Загайкевич, М. Співець національного відродження України: (Творча спадщина автора музики Державного гімну України М. Вербицького) / М. Загайкевич // Народна творчість та етнографія. – 1995. – № 2-3. – С. 15-24.

Марія Загайкевич розглядає творчу спадщину автора музики Державного гімну України Михайла Вербицького. В статті подано цікаві факти біографії композитора.

8. Зиль, А. С. Народознавець. Павло Чубинський і його доба / А. Зиль. – Київ : Казка, 2009. – 400 с. : фотоіл., портр.

У книжці відтворено життєвий і творчий шлях Павла Чубинського, його становлення як ученого-етнографа, фольклориста, економіста, статиста, поета, громадського діяча, автора слів Державного гімну України. В основу видання покладено письмові джерела та архівні матеріали, які розкривають образ видатного вченого в контексті його доби.

9. Крушинський, А. Не тільки музикант, а й символ національного відродження. До 140-річчя першого публічного виконання Національного гімну та 190-річчя народження автора його музики Михайла Вербицького / А. Крушинський // Вісник Книжкової палати. – 2005. – № 3. – С. 44-45.

10. Лисенко, М. Добром зігрите серце : [про П. П. Чубинського] / М. Лисенко // Наука і суспільство. – 1996. – № 9-10. – С. 74-77.

11. Мельничук, І. Талант і відданість / І. Мельничук // Українські дослідники землі. – Київ : Ред. загальнопед. газ., 2004. – С. 17-21 : портр.

У статті розповідається про відомого у науковому світі видатного етнографа, фольклориста і автора тексту українського національного гімну «Ще не вмерла Україна» – Павла Платоновича Чубинського.

12. Михайло Вербицький і відродження української музичної культури в Галичині : тези наук. читань, присвяч. 175-річчю від дня народження композитора М. Вербицького. – Дрогобич : Педагогічний інститут ім. І. Франка, 1992. – 80 с.

Книга присвячена життю та творчості Михайла Вербицького – українського композитора, хорового диригента та священика, відомого як автора музики державного гімну України. Книга розповідає про відродження української музичної культури у Галичині. Видання охоплює внесок

Михайла Вербицького у розвиток церковної та світської музики.

13.

Мишанич, С. В. Павло Чубинський – автор українського гімну / Степан Мишанич. – Київ : Бібліотека українця, 2001. – 88 с.

Степан Мишанич у своїй роботі досліджує життєвий шлях автора слів «Ще не вмерла України...».

14. Остапенко, О. Павло Чубинський : нариси біографії і наукової творчості / О. Остапенко // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 4. – С. 91-97.

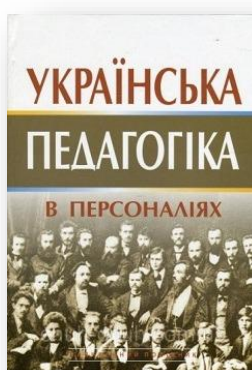
15.

Панченко, В. «Сила чорноземна наш Чубинський...» / Володимир Панченко // Панченко В. Сонячний годинник : книга пілігрима. – Київ : Темпора, 2019. – С. 65-80 : іл., портр.

Книга сучасного пілігрима, якому в подорожах по Україні відкриваються історії «знайомих незнайомців» із XVII-XXI століть. Їх імена переважно відомі, проте чимало життєвих сюжетів і «зигзагів» доль залишаються прикритими пеленою часу. Двадцять чотири розповіді, вміщені в книзі, покликані максимально наблизити небайдужих читачів до тих місць, із якими й пов'язана неповторна драматургія життя людей, вартих уваги пам'ятливих нащадків.

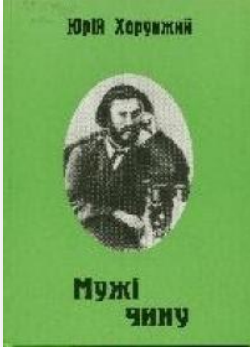
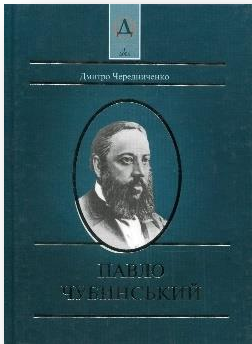
16.

Побірченко, Н. С. Чубинський Павло Платонович (1839-1884) : видатний діяч українського національного відродження, педагог, етнограф, юрист, організатор Південно-Західного відділу імператорського Російського географічного товариства, автор державного гімну України «Ще не вмерла Україна» / Н. С. Побірченко // Українська педагогіка в персоналіях : навч. посіб. для ВНЗ : у 2 кн.. – Київ : «Либідь», 2005. – Кн. 1 : X-XIX століття. – С. 354-366.

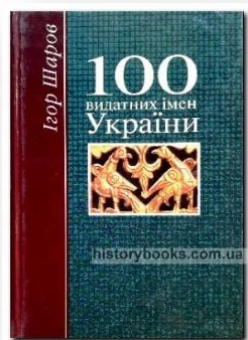
У розділі подано творчу біографію Павла Чубинського як українського мислителя, філософа, письменника і педагога. Особистість його як педагога виступає, з одного боку, визначальним чинником його творчості, а з іншого – віддзеркалює епоху, або є її творцем. Його славетне ім'я і біографія подається як єдиний історико-педагогічний процес.

17. Рутковська, О. Чорноземна сила Павла Чубинського : до 165-х роковин з дня народження Павла Платоновича Чубинського, українського

- етнографа і фольклориста, поета, автора Гімна України / О. Рутковська // Культура і життя. – 2004. – 11 лют. (№ 5-6). – С. 8.
18. Савченко, С. Багатогранний талант : до 175-річчя від дня народження П. Чубинського (1839-1884) / С. Савченко // Дати і події : календар знаменних дат. – 2014 (перше півріччя). – № 1 (3). – С. 27-30.
19. Синява, С. Земляки відзначають день пам'яті Павла Чубинського / С. Синява // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 1-2. – С. 109-110.
20. Сиротенко, В. «Ще не вмерли України...» / В. Сиротенко // Наука і суспільство. – 2001. – № 3-4. – С. 38-41 ; № 5-6. – С. 34-41.
Про авторів національного гімна України.
21. Творець гімну України : 180 років з дня народження Павла Чубинського / підгот. Віктор Шпак // Урядовий кур'єр. – 2019. – 19 січ. (№ 12). – С. 8 : фото.
22. У заслання за ВІРШ! Історія гімну України Чубинського та Вербицького. Батьки-засновники #16 [Електронний ресурс] / Українське Радіо // YouTube : сайт. – Режим доступу : <https://surl.li/bfvvcq>. – Дата публікації : 07.11.2024. – Назва з екрана.
В черговому випуску проєкту «Батьки-засновники» ведучі Наталя Соколенко і Сергій Стуканов запросили до розмови письменника та автора YouTube-каналу «імені Т.Г. Шевченка» Віталія Капранова, аби поговорити про авторів державного гімну України – Павла Чубинського й Михайла Вербицького.
23. Хорунжий, Ю. М. Мужі чину: історичні парсуни / Хорунжий Юрій Михайлович. – Київ : Вид-во імені Олени Теліги, 2005. – 424 с. : іл.
Ця книжка – про чоловіків дії: від творця першої Конституції Пилипа Орлика до студентів, які змінили політичний клімат у жовтні 1990-го і стали предтечею Народного вибуху 2004-го. Вони працювали упродовж трьох століть і децю встигли зробити й роблять для України. Серед інших історичних діячів в книжці розповідається про Павла Чубинського.
24. Чередниченко, Д. Безсмертне слово поета як основа народної пісні і Державного гімну України : до 165-річчя від дня народження Павла Чубинського / Д. Чередниченко // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 1-2. – С. 18-21.
25. Чередниченко, Д. Павло Чубинський / Дмитро Чередниченко. – Київ : Альтернативи, 2005. – 376 с. : іл., портр.
У книзі йдеться про яскраву драматичну постать нашої історії – Павла Чубинського. Великий вчений зі світовим іменем, громадський діяч і педагог, поет і перекладач, актор і режисер, що був гнаний за всіх режимів, тепер своєю піснею об'єднав українців на творення нової держави. Його славень

став державним гімном України. Роками автор книги працював у пошуках фактографічного матеріалу, пропагував і відстоював священне ім'я. Нарешті йому вдалося створити життєвий і творчий портрет цього, за словами Софії Русової, велетня української культури.

26.

Шаров, І. Чубинський Павло Платонович : (1839-1884) – етнограф, фольклорист, поет / Ігор Шаров // 100 видатних імен України. – Київ : Альтернативи, 1999. – С. 458-463.

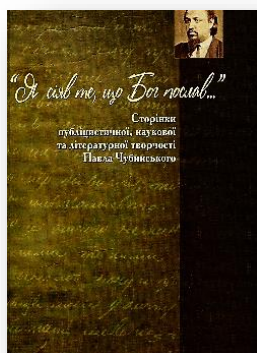
Унікальна книга кандидата історичних наук, народного депутата України Ігоря Шарова репрезентує сто славетних імен України, які є гордістю, славою, духовним надбанням нації.

27. Шевчук, С. Архангельське заслання – період становлення Павла Чубинського як етнографа та фольклориста / С. Шевчук // Народна творчість та етнографія. – 2004. – № 5. – С. 3-12.

28. Шип, Н. А. Творець українського національного гімну : [про письменника П. П. Чубинського] / Н. А. Шип // Історія України. – 1998. – № 14. – С. 1-3.

29. Шпак, В. Його дослідження стали улюбленими книжками Лесі Українки : 175 років тому народився автор Гімну нашої держави Павло Чубинський / Віктор Шпак // Урядовий кур'єр. – 2014. – 28 січ. (№ 16). – С. 8 : фото.

30.

«Я сіяв те, що Бог послав...» : сторінки публіцистичної, наукової та літературної творчості Павла Чубинського / [авт.-упоряд. Н. В. Зелінська та ін.]. – Львів : Світ, 2009. – 255 с. : портр.

Джерелознавче видання якнайповніше репрезентує багатогранну творчість українського вченого, письменника і громадського діяча Павла Платоновича Чубинського. Оригінальні праці П. Чубинського систематизовані відповідно до основних сфер і напрямів його діяльності. Преамбули та коментарі до розділів дають змогу увести твори, написані у XIX ст., в культурний обіг сучасного читача. Творчість П. Чубинського, що непафосно і ненав'язливо, але реально і конкретно працювала на національну ідею свого часу, може слугувати надійним підґрунтям для виформування такої ідеї нині.

